

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
MARMARA UNIVERSITY
ATATÜRK FACULTY of EDUCATION

1. ULUSLARARASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KONGRESİ
1st INTERNATIONAL PRE-SCHOOL EDUCATION CONFERENCE

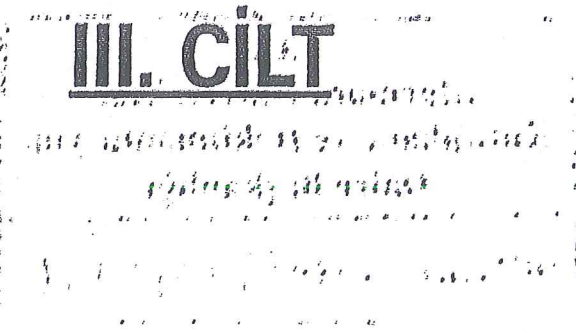
III. CİLT
III. VOLUME

I. ULUSLARARASI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KONGRESİ

BİLDİRİ KİTABI

III. CİLT

Yayıma Hazırlayanlar:

Oya RAMAZAN - Kadriye EFE - Gülçin GÜVEN

2006
3.c
k.1

Ofset Hazırlık : YA-PA A. Ş.
Film-Montaj : Mat Grafik
Basıldığı Yer : Melisa Matbaacılık - İstanbul
Baskı Yılı : 2006

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı
M0093981

YA-PA YAYIN PAZARLAMA SANAYİ VE TİC. A. Ş.
Ankara Cad. Nu. 89 Cağaloğlu / İSTANBUL
tlf: 0(212) 511 86 36-513 90 65-513 91 65-513 77 29-511 48 63
belgeç: 0(212) 513 77 61
www.ya-pa.com.tr e-mail: ya-pa@ya-pa.com.tr

İÇİNDEKİLER

Poster Bildiriler

82. Erken dönemde değerler eğitimi / Living values education in early years
Güliden UYANIK BALAT.....9
83. Okul öncesi eğitimde rubric kullanımı ve öğretmen görüşleri / Rubric usage and teachers' opinions in preschool education
Özgür ŞİMŞEK, Bülent ÖZDEN.....17
84. Çocuk yetiştirmede karşılaşılan sorunlar / Identifying the problems faced in the child rearing practices
Ozana URAL, Esin DİBEK, Gülçin GÜVEN, Müge YURTSEVER, Zeynep KUVVET, Emel TOK.....25
85. Öykü kitaplarından aktivitelere doğru / Towards activities from the story books
Gülçin KARADENİZ.....34
86. Amerika'da oregon çocukları planı: Bir tanıtım çalışması / An introductory study: The oregon children's plan in the USA
Nurcan KOÇAK, Figen GÜLEŞ.....38
87. Enerji ile ilgili kavramların aktif eğitim yoluyla öğretilmesi / To teach the concepts related to the energy by means of active learning
Saim ÇAĞLAK, Fatma ŞAHİN.....45
88. Okul öncesi eğitimde izcilik / Boy and girl scouts activities in preschool education
Birsen GİCİLİ.....59
89. Okul öncesinde fen öğretiminde çoklu zeka kuramı tabanlı öğrenmeye uygun etkinlik örnekleri / Activities that are suitable for learning based on the multiple intelligence theory in early childhood science teaching
Hülya HAMURCU.....67
90. Okul öncesi dönem çocuklarının yaptıkları resimlerin aile yaşamlarına ilişkin ipuçları bakımından değerlendirilmesi / The evaluation of preschool children's drawings in terms of the clues about their families
Burçin TÜRKKAN.....79
91. 'Küçük Adımlar' programında kullanılacak eğitici materyallerin geliştirilmesi ve programda kullanılması projesi / The project for developing and using educational materials in 'Small Steps' program
Tosun YALÇINKAYA, Esin DİBEK.....98
92. Okul öncesi eğitimde şarkı söylemenin önemi / The importance of singing in preschool education
Tülin MALKOÇ.....103
93. Engelli çocuğa sahip ailelerin kaynaştırılmış eğitim programları hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi / Investigating the thoughts of the families who have disabled child about the integration programmes
Havise GÜLEÇ.....109

SUNUŞ

Okul öncesi yıllar insan hayatının temeli olarak düşünöldüğünde, bu dönemdeki yaşantıların hayatın diğer dönemlerini de etkileyeceğı açıktır. Çağdaş toplumun talep ettiğı kendine yeten, başkalarına hoşgörü ve sevgi ile yaklaşan, bilim ve sanata değer veren, haklarını ve sorumluluklarını bilerek hareket eden, yaratıcı insanın yetiştirilmesinde erken dönemin etkisi göz önüne alındığında, okul öncesi dönemde alınan eğitimin kalitesinin ne denli önemli olduğı anlaşılabilir.

Eğitimin kalitesi ise ev, okul ve toplumun çağ nüfusuna sağladığı olanaklarla değerlendirilebilir. Bu da, bilinçli anne babalar, mesleğinde yeterli eğitimciler ve insan yetiştirmenin uzun vadede en karlı yatırım olduğunu bilen toplum liderleri ve karar vericiler demektir. Bu aşamada deneyimlerin paylaşılması, iyi örneklerden yararlanılması, gelişmenin hızlandırılması açısından son derece önemlidir. Eğitim, her ülke ve toplum koşullarında farklı şekiller alsa da, bu başkalarının tecrübelerinden yararlanılamayacağı anlamına gelmez. Uluslararası bilimsel toplantılar da yaşantıları ve birikimleri paylaşmak için en uygun ortamlar olarak nitelendirilebilirler.

Bugüne kadar ölkemizde okul öncesi eğitim alanında pek çok seminer, sempozyum ve konferanslar yapıldı. Bunların çoğı ulusal nitelikte veya en fazla uluslararası katılımlı toplantılardı. Son on yılda okul öncesi eğitimin giderek artan yaygınlaşmasında akademisyen ve uzmanların bu çabalarının da önemli katkısı olduğu söylenebilir.

I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi "Okul Öncesi Eğitimde Yeni Fırsatlar" teması ve okul öncesi eğitim alanında çeşitli ölkelerde yapılan çalışmalarını paylaşmak amacı ile planlanmıştır. Kongreye gönderilen çalışmalar bilim kurulu tarafından değerlendirilmiş, uygun bulunanlar da kendi içinde sözlü bildiri ve poster bildiri olarak ayrıca tasnif edilmiştir. Kongrede 40 poster bildiri, 76 sözlü bildiri sunulmuştur. Bunun yanında yurt dışından beş çağrılı konuşmacı da bilgilerini meslektaşlarla paylaşmışlardır. Kongrede başta belirlenen temalara uygun olarak yer alan başlıca konular şunlardır:

Kongre bildirilerinin basılması, okul öncesi eğitimle ilgili literatürün zenginleşmesi açısından olduğu kadar, kongreye katılmayan meslektaşlarımızın yeni araştırma bulgularından yararlanabilmeleri açısından da yararlı olacaktır.

Kongrenin düzenlenmesindeki desteklerinden dolayı Marmara Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Tunç Erem'e, bizimle özverili bir işbirliği gerçekleştirerek, kongreye ev sahipliğı yapan Özel Kültür Okullarına ve kongremizin tüm maddi yükünü taşıyan ve kongre kitaplarının basımını gerçekleştiren YA-PA Yayın kuruluşuna Kongre Düzenleme Kurulu adına içtenlikle teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ayla OKTAY

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE ŞARKI SÖYLEMENİN ÖNEMİ

Yard. Doç. Dr. Tülin MALKOÇ*

GİRİŞ

Bir çok araştırmacının yaptığı araştırmalar ve gözlemler sonucunda; çocuklarda var olan yeteneklerin geliştirilmesi için, yaratıcı özelliklerinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Öncelikle kendilerine olan güven duygularının geliştirilmesi, becerilerinin doğru davranışlara yönlendirilmesine sebep olacaktır. Özgüvenli, kişilikli ve olumlu davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek için, ailedeki ve eğitim alacağı birimlerdeki katı kurallardan uzak durulması gerekmektedir. Çocuklara kendi oyun alanları içerisinde özgürlük tanımak, onların ihtiyaçlarına göre ortamlarını düzenlemek, ilgi ve becerilerine göre yönlendirmeler yaptırmak, gelişimlerini sağlayacaktır. Kendi beden dilini çözebilmesi ve ilgilerini kendi isteğine göre çeşitli deneme-yanılma fırsatları içerisinde değerlendirebilmesi, çocuğa verilecek eğitimin doğruluğu ve çevresinde ilişkide olduğu insanların doğru davranışları neticesinde ortaya çıkacaktır.

Doğduğu andan itibaren eğitime başlayan çocuğun okul yaşı gelinceye kadar eğitimini geçirdiği süreçte aile içi yaşantısı çok önemlidir. Ailenin çocuk için hazırladığı oyun oynama alanları, gittiği okullar, onun büyüme evresinde farkında olmadan kendini geliştirdiği yerlerdir. Çocuk hem oynar hem de vücudunu, vücut dilini geliştirir. Konuşmaya başladığı anda cümleler kurulur, sesler taklit edilirken ezgiler çıkarılır. Böylelikle kendi dünyası içerisinde içgüdü ile sınırsız bir özgürlük anlayışı içerisinde, kendine ait davranışları geliştirir.

Çocuğun büyüme evresinde yaşantısında farkında olmadığı önemli bir etken de müzikel yaşantısıdır.. Yapılan araştırmalarda, doğum öncesinde başlayan bu birliktelik onu besleyen, ona huzur veren, onun kendini dışa vurumunda etken olan en büyük faktördür. Müziğin bebeklik döneminde hareket ve dil yeteneğinin geliştirilmesinde etken olduğu gözlemlenmiştir. Dil gelişimi başladıktan sonra da duygusal ve sosyal gelişimi ile birlikte yaşantısında önem kazanmaktadır. Müziğe eşlik ederken çıkarılan sesler, heceler, ifadeler, dinletilen her ezgide çocuğun vücut dilini kullanması gelişimine katkıda bulunmasına sebep olmaktadır.

Müziği bir eğitim aracı olarak kullandığımızda; çocuğa yaşamı algılama, yorumlama, yaratıcılık ve düşünme sistemini geliştirme ve eğitime konusunda yardımcı oluruz. Müzik; çocuğun ruhsal yapısında heyecanlı ve aşırı duygusallık ortamından daha sakin bir ortama yönelme bakımından ayrıca güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda, güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir. Bu eğitim kişilik gelişiminde çocuğun davranışlarını etkiler, dikkati yoğunlaştırır, gözlem yeteneğini güçlendirir (Ürfioğlu, 1989,s. 9).

* M Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

AİLE VE ÇOCUK

Her toplumda çocuk, yaşadığı çevrenin ailesine etkisi dolayısıyla da ailenin de kendisine karşı davranış biçimleriyle karşı karşıyadır. Birçok aile yapısını incelediğimizde çocukların ailelerinden dolayı farklı davranışlarla karşılaştığını gözlemleyebiliriz. Bu davranışlar çocuğun daha bebeklik döneminde başlar ve yaşamının her adımında kendini gösterir. Araştırmalara göre bazı aileler olumlu tutum içersinde çocuklarını yetiştirirken, bazı aileler de çocuklarına istemeden de olsa çok yoğun problemler yaşatmaktadırlar. Şöyleki;

Ailedeki problemler bazen farklı boyutlara ulaşmaktadır. Kendi çocukluğunu problemlerle yaşayan veya evliliğinde birçok eksiklik bulan eşler problemlerini sanki çocuklarına bağlamak veya hırpalamakla çözecekmiş gibi bütün hınçlarını çocuklarından alırlar. Oysaki kişiliğin gelişim içine gireceği, yönleneceği bu dönemde çocuklar anne-baba ilişkisinden ve tutumlarından çok etkilenmektedir. Ailenin ekonomik durumu, iletişimsizlik, çocuk sorumluluğu taşıyamama v.b. problemler çocuğun kişiliğinde kendini göstermekte ve güvensiz olmalarına sebep olmaktadır. Yaşadıkları bu dengesiz ve anlam veremedikleri olumsuz davranışlar onların soluk alış-verişlerinde, seslerini kullanabilmelerinde, kişiliklerinin ifadesinde v.b. durumlarda kendini ortaya koymaktadır.

Farklı aile yapılarına sahip olan çocukları konuşma sesleri ile incelediğimizde ses yapılarının da farklılık gösterdiğini gözlemlemekteyiz. Yaşanan her durumu iç dünyalarında anlam ve anlamsızlıklar içersinde hapsederken, kendilerini sesleri ile ele verirler. Çünkü onlar duygularını bu anlamda saklayamazlar. Yüz mimikleri dolayısıyla davranışları, çıkardığı sesler onların yaşadığı duyguları anlamamıza yardımcı olurlar. Mesela; çocuğu tanımak için öncelikle sesine kulak vermemiz gerekmektedir. Ses tonu, sesin ezgisel ifadesi bize daha küçücükken dünya üzerinde nasıl bir rol üstlendiğini anlatabilir. Sesin duygularla ilintili olması nedeniyle onun üzerindeki her baskı bize çocuğun tüm duygularını yansıtır. Bazen çok canlı, civil civil sesler duyarız. O sese ait çocuğu gözlemlediğimizde; zengin ses dediğimiz yani iç dünyasının göstergesi olan canlılığın ifadesi olan rezonans ve ahenk duygusunu oluşturan pes ve tiz seslerle karşılaşırız. Bu tür çocuklar kendilerine özgüvenleri olan, kendilerini birey olarak gören konuşmada olsun şarkı söylemede olsun son derece rahat ifadeye sahip olan çocuklardır. Bazen de monoton bir ses duyarız. Yüzeysel, derinliği olmayan, enerjisi olmayan, rezonansa sahip olmayan bir yapıdır bu. Bu tür çocukları incelediğimizde ise, güvensiz, korkak v. b. yapılarla karşılaşırız. Konuşma esnasında da seslerini çok az çıkarırlar, şarkı söyleme esnasında ise seslerini duyamazsınız.

"Nevrozun Sesi" adlı kitabın yazarı Paul Moses karşılaştığı iki vakadan şöyle bahsetmektedir. Bir keresinde genç bir bayanın sırf babasının hoşuna gitsin diyerek takındığı genç kız sesinin arkasında melodili ve olgun bir ses kendini göstermiştir. Bir diğer erkek hastadan duygusal boşalmalar gerçekleştiğinde vurgusuz ve yüzeysel bir sestense despot babasına meydan okuyan erkeksi bir ses gelişmişti. Bir başka hasta tiz ve çocuksu sesle konuştuğu için utanıyordu çünkü o hâlâ annesinin eteğine yapışıp kalmış birey olamamıştı. İşte çocukların küçük yaşlarda yaşadıkları ve üstlerinden atamadıkları baskılar, problemler, büyüdüklerinde ortaya çıkmaktadır. Oysaki çocukların okul öncesi dönemini incelediğinizde her türlü güzel duygulara açık olduklarını, her türlü bilginin beyinlerine aktarmasız girdiğini, her şeyi yapabilme becerilerinin farklı olduğunu görebiliriz. Yapılan

araştırmalar ve gözlemlerde çocukların ailede yaşanan farklı davranış örüntülerini yaşarken müzikle ilgilenmeleri onların problemlerden uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Bilhassa bebeklik döneminde de olsa yaşadıkları her türlü olumsuzluk onların ses yapılarında çok rahat gözlemlenmiştir. Olumlu bir aile yapısına sahip olan çocuklar için ses yapısı ise her zaman olumlu gözlenmiştir.

Çocuğun bebeklikten okul çağına gelinceye kadar yaşayacağı ortamlar düşünüldüğünde, kendisine sunulacak olan, kendini ifade edebileceği oyun-dans-müzik v.b. alanların önemini tekrar vurgulamamız gereklidir. Çocuğun kendi doğasındaki yapıyı bozmadan, sağlıklı olarak gelişimini sağlarken, onun özgüvenini sağlayıcı destekleyici disiplinler devreye girmelidir. Çocuk şarkı söylemeyi sever. Çünkü daha anne karnında iken annesinin sesi onun büyümesine eşlik eder. Söylenilen ninnilere küçük mırıldanmalarla karşılık verir. Heceledikçe sözleri, söyledikçe yeni sözcükleri ifade eder. Her türlü duygusal ifadesinde bir şenk vardır. Oynacakları ile oynarken keyif aldığı durumlarda farkında olmadan sesi de kendisine eşlik eder. Ezgiler çıkarırken dilini geliştirir. Gözlemlendiğinde çoğu çocuğun, konuşmadan önce şarkı tekrarlarını dillerine doladıkları söylenebilir.

Çocuklar günlük hayatlarının her bölümünde giyinirken, yürürken, yalnızken, oynarken, şarkı söyler ve neşelenir. Çoğu şarkılarda melodiyi tam olarak ifade edemezler. Bu onların kabiliyetsizliklerinden ve şarkı söylemekten hoşlanmadıklarından değil, kulak eğitimlerinin henüz gerektiği kadar tam olmamasındandır (Aktaş, 1993, s. 17).

Dalcroze yönteminde şarkı söylemenin avantajı çocuğun okulun faydalarını ailesi ile paylaşması olarak belirtilmiştir. "Çocuk söyledikçe evde bir şenlik havası olur. Şarkı söylemeyi zevk haline getiren çocuk tüm yaşamı boyunca bu sahip olduğu iyi müziği muhafaza edecektir." Burada Dalcroze müzik eğitiminde şarkı söylemenin önemini vurguluyor ve aynı şekilde Kodaly' nin görüşleriyle örtüşüyor, yani insan sesinin önemi esas enstrüman olarak çocuğa çıkıyor (Cortez, 2002, s. 141).

Doğa olayları bilhassada hayvanlar hakkında yazılmış şarkılar onların ilgisini çeker ve kolay öğrenirler. Hatta, hayvanlarla ilgili şarkılar uydurur, mutlu olurlar.

EĞİTİM KURUMLARI

Çocuğun okul öncesi yaşantısında ailesinden sonra iletişim içinde olduğu kurum anaokullardır. Bu yüzden çocuğa verilen eğitim ve öğretimin değeri çok fazladır. Bilhassa çok hassas oldukları bu dönemlerde duygularına hitap eden müzik derslerinin hassasiyet çersinde yapılması gerekmektedir. O halde müzik eğitimi veren anaokulları ve eğitimciler nasıl olmalıdır?

Anaokul çocuğun bedensel ve psiko-motor gelişiminin sağlandığı bir kurumdur. Çocuk bireysel değil beraber paylaşımın güzelliğini burada kendi yaşitları içersinde öğrenir. Birlikliğini, çekingenliğini v.b. durumları yenmeye çalışır. Çünkü çocukluğunun verdiği davranışların aynısına sahip olan arkadaşları, onlara nasıl davranılması gerektiğini bilen öğretmenleri ile karşı karşıyadır. Tek başına yaptığı her şey, birlikte yapılır. Bu onun için çok rahatlatıcı ve keyif veren bir durumdur. Mesela müzik açısından incelediğimizde; şarkı söylemek istemeyen veya kendi kendine şarkı söylemekten hoşlanmayan çocuk arkadaşları ile birlikte farkında olmadan mırıldanmaya, şarkı söylemeye başlar. Şarkısını paylaştıkçada

daha gürül gürül söylemek ister ve ürkekliğini üzerinden atar. Kendine güveni gelir. Çünkü bu sayede arkadaşlarıyla iletişim kurabilmiş, mutlu olmuştur.

Bilimadamları çok küçük gençlerle, okul öncesi ile ilgili yapılan çalışmalarda, 3 yaşında haftada 2 kez şarkı söyleme dersleri alan bir çocuğun, baskı altında tutulan kendini rahat ifade edemeyen bir çocuktan çok daha başarılı olduğunu göstermiştir. Tıpkı Bowman Gray Sağlık okulunun psikiyatristi Dr. Frank Wood'un söylediği gibi. "Müzik beynin başlangıç dilidir. Bu yüzden çocukluğundan sonraki ev hayatında da kendisini rahat hissetmesine yardımcı olacaktır." Anasını ve ilkokula hazırlık okullarının eğitimcileri, artık çocukları sıraya oturtup iki artı ikiyi (2+2) öğretmektense rakamları ritimlere uydurarak öğretmeyi yeğliyorlar. 4 ile 6 yaş arasında da geometrik terimler dans hareketleriyle, şarkılarla, müzik yaparak daha iyi anlatılacaktır. Müzikle ve buna bağlı hareketlerle yapılan eğlenceli eğitim aslında hangi yaşta olursa olsun kişinin alacağı en önemli derstir. 5-6 yaş arası birçok çocuk notalarla matematiğe daha rahat adapte olmuşlardır. Hatta kimi zaman düz anlatımda daha etkili ezber yapmalarına sebep olmuşlardır. Bu yüzden aileler çocuklarıyla konuşmalı, paylaşmalı, dans etmeli şarkı söylemeli, hatta öğretmenleriyle müziğin yaşamlarında ne kadar etkili olduğunu konuşmalıdırlar (Campbell, 2002, s. 143).

Müzik eğitimi esnasında öğretmenin ilk amacı öğretimi gerçekleştirmektir. Bu nedenle her çocuk hakkında detaylı bilgiye ihtiyaç duyar. Onların tıbbi, psikolojik, eğitim ve aile geçmişleri hakkındaki raporlarını okur. Elden geldiğince müziği ön plana alır ve müziği her türlü etkinlikte kullanır. Çocuklara müzik aletlerini kullanmasını ve müziği dinlemesini öğretir. Ritm aletlerini kullanmaları için cesaret verir, çünkü bu yolla çocuklar değişik sesleri çözümler ve yaşantısına katar. Çocukların her türlü sesleri keşfetmelerine yardımcı olur (Ürfioğlu, 1989, s. 22).

Anaokulundaki çocuklar farklı aile yapılarından geldikleri için öğretmenlerin çocukların doğal yapılarını çok iyi gözlemlmeleri gerekmektedir. Müzik eğitimi çocuğun kendisini açığa çıkarabileceği, içindeki duyguları dışarı atabileceği bir eğitimidir.

1998 yılında Gromko ve Poormone tarafından yapılan çalışmada; klavye kullanılmadan yapılan erken müzik eğitiminin bilişsel performans etkisi incelenmiştir. Özel bir anaokulunda çocuklara 7 ay boyunca haftada 30 dakika şarkı söyleme eğitimi verilmiştir. İkinci grup hiç müzik eğitimi almamıştır. Çalışmanın sonucunda çocuklara Wechsler performance IQ (1999) uygulanmıştır. Deney grubunda çok yüksek sonuçlar elde edilmiştir. Farklı bir çalışmayı Howe, Davidson, Moore ve Slobada 250 çocuk ile yapmışlar. Yapılan çalışmalar sonucunda çocukların bir kısmının ileride çok üst düzeyde müzisyen olduğu görülmüştür. Bulunan şey şudur; erken dönem davranışlarında müziksel başarıyı diğerlerinde ayırt eden sadece bir davranış vardır. Şarkı söylemek (Karşal, 2004, s. 63-27).

Chicago'daki bir anaokulunda yapılan müziksel çalışmada çocukların bazı davranışlara karşı nasıl tutumlar içersinde olduğu gözlenmiş. Bu çalışmada ortaya çıkması istenen amaç; müziğin yaşantıya girmesi ile daha hoş duyguların yaşandığının belirlenmesi, bu sayede ders içi disiplinin sıkımadan gerçekleştirilmesi, baskının ortadan kalkarak yapıcı çalışmaların akılda tutulması diye belirlenmiş. Çalışmaya göre; anaokulunda iki sınıf öğretmeninden bir tanesi, sert bir ifade ile ses tonunu kullanarak oyuncaklarını toparlamalarını ve kapıda sıra olmalarını ister. İkinci sınıf öğretmeni ise çocuklara kendi sözlerinin ve davranışlarının taklit

edilmesini isteyerek ritmik bir şekilde hem konuşarak, hem de yaptırmak istedikleri ezgilere döker ve vücut dilini kullanarak oyuncaklarını toplayın ve kapının önüne sıralanın der. 1. Sınıf hazır değildir çünkü öğretmenleri onlara bağırarak söylemiştir. O gün kadar böyle bir davranışta bulunmayan öğretmenin davranışı karşısında çocuklar şaşırır; belki korkmuş, huzursuz olarak itişip kakışmışlardır. Oysaki 2. sınıf hazırdır, çünkü öğretmeni hoş bir sesle ve ritimsel konuşma, şarkı söyleme ve davranışlarla öğrencilerine seslenmiş çocukları eğlendirmiş ve işlevini yerine getirmiştir. Bu nedenle; müziksel davranışlarını dolayısıyla ritimsel konuşmanın, şarkı söylemenin önemini vurgulanması tekrarlanmıştır (Campbell, 2002, s. 148).

ÇOCUK ŞARKILARI

Şarkı öğretimi; grup veya bireysel olarak şarkı söyleme, tüm çocuklar için bir dizi uyarıcı ve özgürlük verici deneyim sağlar. Her şarkının yapısal niteliği onlara canlılık verir, kelime hazinelerini zenginleştirir. Ayrıca iyi bir telaffuz edinmelerine, gözlem, anlama ve anlatma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Sosyal ilişkilerin gelişmesini etkiler. Şarkı ve konuşma birbirleriyle çok yakın ilişki içersindedirler. Bu nedenle, okul öncesi dönemde öğretilecek şarkıların sözleri çok basit, sade ve anlaşılabilir nitelikte olmalı, çocuğa faydalı ve öğretici şekilde çok özenle yazılmalıdır. Kelimeler doğal iniş, çıkışlar ve vurgularla karşılaştırılarak müziğe uyarlanması da çok önemlidir. Kelime düzeni ve vurguları bozuk olan şarkı öğretimi, çocukların konuşma yeteneğini zorlaştırır. Buna karşılık doğal iniş-çıkışları vurgulayan bir şarkı yolu ile çocuk çok şey öğrenir (Ürfioğlu, 1998, s. 36).

Çocuk şarkılarının çocukların ilgilerine göre yazılması gerekir. Çocukta heyecan uyandırmayan, ilgisini çekmeyen, monoton, ağır v. b. şarkıları öğrenmenin zevki ve yararı yoktur. Öğretilecek şarkılar daha çok çocuğun beğenisine yönelik, hareketli, eğlendirici nitelikte olmalıdır.

Çocuk şarkıları, okul öncesi eğitimin konularını işleyen ve bu yolla kavramların, objelerin ve konuların daha kolay kavranmasına yardım eden türden olmalıdır. Melodi bakımından doğal ve kolay konu bakımından ise, çocuğu iyiye güzele yönelten, sosyallaşmasına ve toplumsallaşmasına yardım eden türden olmalıdır (Akkaş, 1993, s. 22).

ÖNERİLER

Okul öncesi eğitiminde müzik eğitiminin önemi ile çok farklı bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Çocuğun dil gelişiminin, sosyal gelişiminin, bedensel ve psiko-motor gelişiminin, duygularının gelişiminin müzik yaşantısı içersinde çok farklı boyutlarda farklılık göstereceği aşikardır. Ailenin, okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitimcilerin müziğe yaklaşımları aynı doğrultuda olmalıdır.

Ailenin müziğin dolayısıyla şarkı söylemenin çocuğun yaşantısındaki önemi aileye anlatılmalı ve periyodik olarak ailenin bilinçlenmesi sağlanmalıdır.

Çocuğa aile içersinde, sosyal çevresinde, eğitim kurumlarında dinletilen müzikler onun yaşına hitap edebilen, onun gelişimine katkıda bulunabilen müzikler olmalıdır. Çocuğun, müzik hafızasını, kulak duyumunu, ritmik koordinasyonunu yani bedensel yeteneklerine teceri ve çeviklik kazandırıcı ve geliştirici olmalıdır.

Aileler ve eğitimciler, keşfedici ve meraklı bir yapıya sahip olan çocuğun müzikteki sesleri ayırt edici yapıya sahip olmalarına yardımcı olmalıdır. Örn. Vivaldinin ilkbahar adlı eserinde çocuklar kuş seslerini duyduklarını ifade ederler ve benzetmeler yapabilirler.

Çocukların müzik eğitimine ait bütün ilkeler ve fikirler genel olarak hangi düzeyde olursa olsun, öğrenmenin hangi aşaması olursa olsun ve öğrencinin yaşı ne olursa olsun müzik eğitiminde yer almalıdır. Çalışmaların düzeyine göre yapılan değişiklikler müzik yapmanın veya çalışmanın doğruluğu değil, onu okumayı ve yazmayı içeren stratejilerdir (Vılar, 2002, s. 254).

Okul öncesi kurumlarda müzik eğitimi veren kişilerin iyi bir müzik bilgisinin olması, tiyatral yeteneğinin olması, öğreticilik yanının gelişmiş olması, çocuklarla güzel ilişkiler kurabilen ve onların psikolojik yapılarından anlayabilen, okul öncesi eğitimindeki ses yapısı hakkında geniş bir donanımına sahip olması gerekmektedir

Okul öncesi çocuğu için yaşına uygun şarkılar yazılmalıdır. Çünkü; şarkı söylemeyi seven çocuk belki konuşurken ifadesini doğru kullanamaz ama şarkı söylerken söz dağarcığını geliştirir. Çevresindeki kişiler çoğunlukla onunla çocuk dilinde konuştuğu için o dinlerken ve söylerken, doğru ve anlaşılır bir ifade kullanmaya çalışır. Akıcı ve becerikli bir dil becerisi kazanır.

Müzik dinlerken kulak duyumunu geliştiren çocuk, şarkı söylerken bedensel ve psiko motor davranışlarını fazlasıyla geliştirir. Öncelikle farkında olmadan nefesini nasıl kullanabileceğini öğrenir. Nefes alıp-verme denetimini geliştirir, şarkı söylerken bedeni ile ritm tutabilir, dans edebilir. Bu nedenle çocuklar şarkı söyleyip dans ederken "bu çocuğun mesleği şimdiden belli" diyerek güleceğimize bazen de kızacağımıza, onunla onun müzik kalitesini geliştirecek eserlerde beraber oyun oynamalı beraber dans edilmelidir.

Okul öncesini içeren dönemde; ailenin ve eğitim kurumlarının haricinde çok önemli bir eğitim aracı olan TV programlarında çocuklara şarkılar öğretebilecek, onlarında oturdukları yerden katılımlarını sağlayabilecek, oyun-şarkı ile ilgili programlar hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKKAŞ, Salih, "Okul Öncesi Eğitimde Müzik", Ankara, 1993.
- CAMPBELL, Don, "The Mozart Effect for Children", Harper Collins Publishers, New York, 2002
- CORTEZ, Carlos Miro, "Müzik Eğitimi Tarihsel Metodlarının 21. Yüzyılda Geçerliliği", Uluslararası "Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi, Ankara, 2002.
- KARŞAL, Ece, "Okul öncesi dönemi çocuklarda müzik yeteneği ve matematik yeteneği ilişkisi ve müzik eğitiminin matematik performansı üzerine etkileri", Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul, 2004.
- ÜRFİOĞLU, Ayşe, "Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Müziğin Gelişimi ve eğitimi" Ya-Pa yayınları, İstanbul, 1998.
- VILAR, Catarina, "Portekiz'de Müzik Eğitimi ve Eğitim Sistemi:Müzik Eğitimine bazı fikirler ve Katkılar", Uluslararası "Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi, Ankara, 2002.

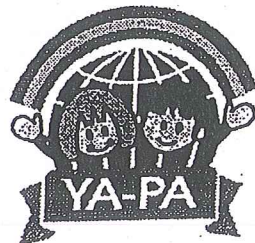
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
MARMARA UNIVERSITY
ATATÜRK FACULTY of EDUCATION

I. ULUSLARARASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KONGRESİ
1st INTERNATIONAL PRE-SCHOOL EDUCATION CONFERENCE

30 Haziran-3 Temmuz 2004 / 30th June-3rd July 2004
İstanbul – Türkiye

PROGRAM

Ya-Pa ve Kültür Okulları İşbirliğiyle
With the partnership of Ya-pa and Kültür Schools

17:15 Aile Çocuk Eğitimi Programının Aile İçi Etkileşime Etkisinin İncelenmesi
ESRA ÖMEROĞLU, MÜNEVVER CAN YAŞAR

17:30 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Vermekte En Çok Zorlandıkları Kavramların Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma ve Öneriler
HAVİSE GÜLEÇ, BURCU ÖZDEMİR

17:45-18:00 Tartışma

POSTER BİLDİRİLER (14:00-16:30)

14:00-16:00 Posterlerin İncelenmesi

16:00-16:30 Tartışma

SALON 4 (Başkan: Doç. Dr. Sırrı Akbaba)

- 1- Okul Öncesi Eğitimde Rubric Kullanımı ve Öğretmen Görüşleri
ÖZGÜR ŞİMŞEK, BÜLENT ÖZDEN
- 2- Erken Dönemlerde Değerler Eğitimi
GÜLDEN UYANIK BALAT
- 3- Çocuk Yetiştirme Sırasında Karşılaşılan Sorunların Saptanması
OZANA URAL, ZEYNEP KUVVET, EMEL TOK, MÜGE YURTSEVER, ESİN DİBEK,
GÜLÇİN GÜVEN
- 4- Öykü Kitaplarından Aktivitelere Doğru
GÜLÇİN KARADENİZ
- 5- Okul Öncesinde Proje Yaklaşımına Dayalı Bir Eğitim Durumu Örneği
FULYA TEMEL, ADALET KANDIR, NİLAY ERDEMİR
- 6- Bir Tanıtım Çalışması: Amerika'da Oregon Çocukları Planı
FİGEN GÜLEŞ, NURCAN KOÇAK
- 7- Enerji ile İlgili Kavramların Aktif Eğitim Yoluyla Öğretilmesi
SAİME ÇAĞLAK, FATMA ŞAHİN

8- Okul Öncesi Eğitimde İzcilik
BİRSEN GİCİLİ

9- Okul Öncesi Fen Öğretiminde Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Öğrenmeye Uygun
Etkinlik Örnekleri
HÜLYA HAMURCU

SALON 5 (Başkan: Doç. Dr. Alev Önder)

1- Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yaptıkları Resimlerin Aile Yaşamlarına İlişkin
İpuçları Bakımından Değerlendirilmesi
BURÇİN TÜRKKAN

2- Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Görsel Sanat Alanında Farklı Uygulamalar
TOSUN YALÇINKAYA

3- Psychological-Pedagogical Approach to Assessment of Mental Development at a
Child of Pre-school Age.
ALIYA YERSARINA

4- Organization of Service For The Development of Early Age Children in Republic of
Kazakhstan
R. A. SULEYMENOVA, A. K. ZHALMUKHAMEDOVA

5- The Rights of The Child and How Children Are Valued in Nigeria
APANPA OLASUMBOS

6- Küçük Adımlar Programında Kullanılacak Eğitici Materyallerin Geliştirilmesi Projesi
TOSUN YALÇINKAYA, ESİN DİBEK

7- Okul Öncesi Çocuk Eğitiminde Şarkı Söylemenin Önemi
TÜLİN MALKOÇ

8- Okul Öncesinde Yaratıcı Drama
SUAT GÜNEŞ

9- Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Kaynaştırılmış Eğitim Programları Hakkındaki
Düşüncelerinin İncelenmesi
HAVİSE GÜLEÇ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
ULUSLARARASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KONGRESİ

30 Haziran-3 Temmuz

Yard.Doç.Dr.Tülin MALKOÇ*

M Ü Atatürk Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE ŞARKI SÖYLEMENİN ÖNEMİ

1.Giriş

Bir çok araştırmacının yaptığı araştırmalar ve gözlemler sonucunda; çocuklarda var olan yeteneklerin geliştirilmesi için, yaratıcı özelliklerinin ortaya çıkarılması gerekmektedir.Öncelikle kendilerine olan güven duygularının geliştirilmesi, becerilerinin doğru davranışlara yönlendirilmesine sebep olacaktır.Özgüvenli, kişilikli ve olumlu davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek için, ailedeki ve eğitim alacağı birimlerdeki katı kurallardan uzak durulması gerekmektedir.Çocuklara kendi oyun alanları içerisinde özgürlük tanımak, onların ihtiyaçlarına göre ortamlarını düzenlemek, ilgi ve becerilerine göre yönlendirmeler yaptırmak, gelişimlerini sağlayacaktır.Kendi beden dilini çözebilmesi ve ilgilerini kendi isteğine göre çeşitli deneme-yanılma fırsatları içerisinde değerlendirebilmesi, çocuğa verilecek eğitimin doğruluğu ve çevresinde ilişkide olduğu insanların doğru davranışları neticesinde ortaya çıkacaktır.

Doğduğu andan itibaren eğitime başlayan çocuğun okul yaşı gelinceye kadar eğitimini geçirdiği süreçte aile içi yaşantısı çok önemlidir.Ailenin çocuk için hazırladığı oyun oynama alanları, gittiği okullar, onun büyüme evresinde farkında olmadan kendini geliştirdiği yerlerdir.Çocuk hem oynar hem de vücudunu, vücut dilini geliştirir.Konuşmaya başladığı anda cümleler kurulur, sesler taklit edilirken ezgiler çıkarılır.Böylelikle kendi dünyası içerisinde içgüdü ile sınırsız bir özgürlük anlayışı içerisinde, kendine ait davranışları geliştirir.

Çocuğun büyüme evresinde yaşantısında farkında olmadığı önemli bir etken de müziksel yaşantısıdır..Yapılan araştırmalarda, doğum öncesinde başlayan bu birliktelik onu besleyen, ona huzur veren, onun kendini dışı vurumunda etken olan en büyük faktördür.Müziğin bebeklik döneminde hareket ve dil yeteneğinin geliştirilmesinde etken olduğu gözlemlenmiştir.Dil gelişimi başladıktan sonra da duygusal ve sosyal gelişimi ile birlikte yaşantısında önem kazanmaktadır.Müziğe eşlik ederken çıkarılan sesler, heceler, ifadeler, dinletilen her ezgide çocuğun vücut dilini kullanması gelişimine katkıda bulunmasına sebep olmaktadır.

Müziği bir eğitim aracı olarak kullandığımızda; çocuğa yaşamı algılama, yorulma, yaratıcılık ve düşünme sistemini geliştirme ve eğitime konusunda yardımcı oluruz.Müzik; çocuğun ruhsal yapısında heyecanlı ve aşırı duygusallık ortamından daha sakin bir ortama yönelme bakımından ayrıca güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda, güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir.Bu eğitim kişilik

gelişiminde çocuğun davranışlarını etkiler, dikkati yoğunlaştırır, gözlem yeteneğini güçlendirir.(Ürfioğlu, 1989,s.9)

2.Aile ve çocuk

Her toplumda çocuk, yaşadığı çevrenin ailesine etkisi dolayısıyla da ailenin de kendisine karşı davranış biçimleriyle karşı karşıyadır.Bir çok aile yapısını incelediğimizde çocukların ailelerinden dolayı farklı davranışlarla karşılaştığını gözlemleyebiliriz.Bu davranışlar çocuğun daha bebeklik döneminde başlar ve yaşamının her adımında kendini gösterir.Araştırmalara göre bazı aileler olumlu tutum içerisinde çocuklarını yetiştirirken, bazı aileler de çocuklarına istemeden de olsa çok yoğun problemler yaşatmaktadırlar.Şöyleki;

Ailedeki problemler bazen farklı boyutlara ulaşmaktadır.Kendi çocukluğunu problemli yaşayan veya evliliğinde birçok eksiklik bulan eşler problemlerini sanki çocuklarına bağlamak veya hırpalamakla çözecekmiş gibi bütün hınçlarını çocuklarından alırlar.Oysaki kişiliğin gelişim içine gireceği, yönleneceği bu dönemde çocuklar anne-baba ilişkisinden ve tutumlarından çok etkilenmektedir.Ailenin ekonomik durumu, iletişimsizlik, çocuk sorumluluğu taşıyamama v.b. problemler çocuğun kişiliğinde kendini göstermekte ve güvensiz olmalarına sebep olmaktadır.Yaşadıkları bu dengesiz ve anlam veremedikleri olumsuz davranışlar onların soluk alış-verişlerinde , seslerini kullanabilmelerinde, kişiliklerinin ifadesinde v.b. durumlarda kendini ortaya koymaktadır.

Farklı aile yapılarına sahip olan çocukları konuşma sesleri ile incelediğimizde ses yapılarının da farklılık gösterdiğini gözlemlemekteyiz. Yaşanan her durumu iç dünyalarında anlam ve anlamsızlıklar içerisinde hapsederken, kendilerini sesleri ile ele verirler. Çünkü onlar duygularını bu anlamda saklayamazlar.Yüz mimikleri dolayısıyla davranışları, çıkardığı sesler onların yaşadığı duyguları anlamamıza yardımcı olurlar.Mesela; çocuğu tanımak için öncelikle sesine kulak vermemiz gerekmektedir.Ses tonu, sesin ezgisel ifadesi bize daha küçücükken dünya üzerinde nasıl bir rol üstlendiğini anlatabilir.Sesin duygularla ilintili olması nedeniyle onun üzerindeki her baskı bize çocuğun tüm duygularını yansıtır.Bazen çok canlı, cıvılcı sesler duyarız.O sese ait çocuğu gözlemlediğimizde; zengin ses dediğimiz yani iç dünyanın göstergesi olan canlılığın ifadesi olan rezonans ve ahenk duygusunu oluşturan pes ve tiz seslerle karşılaşırız.Bu tür çocuklar kendilerine özgüvenleri olan, kendilerini birey olarak gören konuşmada olsun şarkı söylemede olsun son derece rahat ifadeye sahip olan çocuklardır.Bazen de monoton bir ses duyarız.Yüzeysel, derinliği olmayan, enerjisi olmayan, rezonansa sahip olmayan bir yapıdır bu. Bu tür çocukları incelediğimizde ise, güvensiz, korkak v.b. yapılarla karşılaşırız.Konuşma esnasında da seslerini çok az çıkarırlar, şarkı söyleme esnasında ise seslerini duyamazsınız.

"Nevrozun Sesi" adlı kitabın yazarı Paul Moses karşılaştığı iki vakadan şöyle bahsetmektedir.Bir keresinde genç bir bayanın sırf babasının hoşuna gitsin diyerek takındığı genç kız sesinin arkasında melodili ve olgun bir ses kendini göstermiştir.Bir diğer erkek hastadan duygusal boşalmalar gerçekleştiğinde vurgusuz ve yüzeysel bir sestem despot babasına meydan okuyan erkeksi bir ses gelişmişti.Bir başka hasta tiz ve çocuksu sesle konuştuğu için utanıyordu çünkü o hala annesinin eteğine yapışıp kalmış birey olamamıştı.İşte çocukların küçük yaşlarda yaşadıkları ve üstlerinden atamadıkları baskılar, problemler, büyüdüklerinde ortaya çıkmaktadır.Oysaki çocukların okul öncesi dönemini incelediğimizde her türlü güzel duygulara açık olduklarını, her türlü bilginin beyinlerine aktarmasız girdiğini, her şeyi yapabilme becerilerinin farklı olduğunu görebiliriz.Yapılan araştırmalar ve gözlemlerde çocukların ailede yaşanan farklı davranış örüntülerini yaşarken müzikle ilgilenmeleri onların problemlerden uzaklaşmalarına sebep olmuştur.Bilhassa

bebeklik döneminde de olsa yaşadıkları her türlü olumsuzluk onların ses yapılarında çok rahat gözlemlenmiştir. Olumlu bir aile yapısına sahip olan çocuklar için ses yapısı ise her zaman olumlu gözlenmiştir.

Çocuğun bebeklikten okul çağına gelinceye kadar yaşayacağı ortamlar düşünüldüğünde, kendisine sunulacak olan, kendini ifade edebileceği oyun- dans-müzik v.b. alanların önemini tekrar vurgulamamız gereklidir. Çocuğun kendi doğasındaki yapıyı bozmadan, sağlıklı olarak gelişimini sağlarken, onun özgüvenini sağlayıcı destekleyici disiplinler devreye girmelidir. Çocuk şarkı söylemeyi sever. Çünkü daha anne karnında iken annesinin sesi onun büyümesine eşlik eder. Söylenilen ninnilere küçük mırıldanmalarla karşılık verir. Heceledikçe sözleri, söyledikçe yeni sözcükleri ifade eder. Her türlü duygusal ifadesinde bir ahenk vardır. Oyuncakları ile oynarken keyif aldığı durumlarda farkında olmadan sesi de kendisine eşlik eder. Ezgiler çıkarırken dilini geliştirir. Gözlemlendiğinde çoğu çocuğun, konuşmadan önce şarkı tekrarlarını dillerine doladıkları söylenebilir.

Çocuklar günlük hayatlarının her bölümünde giyinirken, yürürken, yalnızken, oynarken, şarkı söyler ve neşelenir. Çoğu şarkılarda melodiyi tam olarak ifade edemezler. Bu onların kabiliyetsizliklerinden ve şarkı söylemekten hoşlanmadıklarından değil, kulak eğitimlerinin henüz gerektiği kadar tam olmamasındandır. (Akkaş, 1993, s.17)

Dalcroze yönteminde şarkı söylemenin avantajı çocuğun okulun faydalarını ailesi ile paylaşması olarak belirtilmiştir. "Çocuk söyledikçe evde bir şenlik havası olur. Şarkı söylemeyi zevk haline getiren çocuk tüm yaşamı boyunca bu sahip olduğu iyi müziği muhafaza edecektir." Burada Dalcroze müzik eğitiminde şarkı söylemenin önemini vurguluyor ve aynı şekilde Kodaly' nin görüşleriyle örtüşüyor, yani insan sesinin önemi esas enstrüman olarak açığa çıkıyor. (Cortez, 2002, s. 141)

Doğa olayları bilhassada hayvanlar hakkında yazılmış şarkılar onların ilgisini çeker ve kolay öğrenirler. Hatta, hayvanlarla ilgili şarkılar uydurur, mutlu olurlar.

3.Eğitim Kurumları

Çocuğun okul öncesi yaşantısında ailesinden sonra iletişim içinde olduğu kurum anaokullardır. Bu yüzden çocuğa verilen eğitim ve öğretimin değeri çok fazladır. Bilhassa çok hassas oldukları bu dönemlerde duygularına hitap eden müzik derslerinin hassasiyet içersinde yapılması gerekmektedir. O halde müzik eğitimi veren anaokulları ve eğitimciler nasıl olmalıdır?

Anaokul çocuğun bedensel ve psiko-motor gelişiminin sağlandığı bir kurumdur. Çocuk bireysel değil beraber paylaşımın güzelliğini burada kendi yaşatları içersinde öğrenir. Ürkekliğini, çekingenliğini v.b. durumları yenmeğe çalışır. Çünkü çocukluğunun verdiği davranışların aynısına sahip olan arkadaşları, onlara nasıl davranılması gerektiğini bilen öğretmenleri ile karşı karşıyadır. Tek başına yaptığı her şey, birlikte yapılır. Bu onun için çok rahatlatıcı ve keyif veren bir durumdur. Mesela müzik açısından incelediğimizde; şarkı söylemek istemeyen veya kendi kendine şarkı söylemekten hoşlanmayan çocuk arkadaşları ile birlikte farkında olmadan mırıldanmaya, şarkı söylemeye başlar. Şarkısını paylaştıkça daha gürül gürül söylemek ister ve ürkekliğini üzerinden atar. Kendine güveni gelir. Çünkü bu sayede arkadaşlarıyla iletişim kurabilmiş, mutlu olmuştur.

Bilimadamları çok küçük gençlerle, okul öncesi ile ilgili yapılan çalışmalarda, 3 yaşında haftada 2 kez şarkı söyleme dersleri alan bir çocuğun, baskı altında tutulan kendini rahat ifade edemeyen bir çocuktan çok daha başarılı olduğunu göstermiştir. Tıpkı Bowman Gray Sağlık okulunun psikiyatristi Dr. Frank Wood'un söylediği gibi. "Müzik beynin başlangıç dilidir. Bu yüzden çocukluğundan sonraki ev hayatında da kendisini

rahat hissetmesine yardımcı olacaktır.” Anasınıfı ve ilkokula hazırlık okullarının eğitimcileri, artık çocukları sıraya oturtup iki artı ikiyi (2+2) öğretmektense rakamları ritimlere uydurarak öğretmeyi yeğliyorlar.4 ile 6 yaş arasında da geometrik terimler dans hareketleriyle, şarkılarla, müzik yaparak daha iyi anlatılacaktır.Müzikle ve buna bağlı hareketlerle yapılan eğlenceli eğitim aşında hangi yaşta olursa olsun kişinin alacağı en önemli derstir.5-6 yaş arası birçok çocuk notalarla matematiğe daha rahat adapte olmuşlardır.Hatta kimi zaman düz anlatımda daha etkili ezber yapmalarına sebep olmuşlardır.Bu yüzden aileler çocuklarıyla konuşmalı, paylaşmalı, dans etmeli şarkı söylemeli, hatta öğretmenleriyle müziğin yaşamlarında ne kadar etkili olduğunu konuşmalıdırlar.(Campbell,2002,s.143)

Müzik eğitimi esnasında öğretmenin ilk amacı öğretimi gerçekleştirmektir.Bu nedenle her çocuk hakkında detaylı bilgiye ihtiyaç duyar.Onların tıbbi, psikolojik, eğitim ve aile geçmişleri hakkındaki raporlarını okur. Elden geldiğince müziği ön plana alır ve müziği her türlü etkinlikte kullanır.Çocuklara müzik aletlerini kullanmasını ve müziği dinlemesini öğretir.Ritm aletlerini kullanmaları için cesaret verir, çünkü bu yolla çocuklar değişik sesleri çözümler ve yaşantısına katar.Çocukların her türlü sesleri keşfetmelerine yardımcı olur.(Ürfioğlu, 1989,s.22)

Anaokulundaki çocuklar farklı aile yapılarından geldikleri için eğitimcilerin çocukların doğal yapılarını çok iyi gözlemlenmeleri gerekmektedir.Müzik eğitimi çocuğun kendisini açığa çıkarabileceği , içindeki duyguları dışarı atabileceği bir eğitimidir.

1998 yılında Gromko ve Poormone tarafından yapılan çalışmada; klavye kullanılmadan yapılan erken müzik eğitiminin bilişsel performansa etkisi incelenmiştir.Özel bir anaokulunda çocuklara 7 ay boyunca haftada 30 dakika şarkı söyleme eğitimi verilmiştir.İkinci grup hiç müzik eğitimi almamıştır.Çalışmanın sonucunda çocuklara Wechsler performance IQ (1999) uygulanmıştır.Deney grubunda çok yüksek sonuçlar elde edilmiştir.Farklı bir çalışmayı Howe, Davidson, Moore ve Slobada 250 çocuk ile yapmışlar.Yapılan çalışmalar sonucunda çocukların bir kısmının ileride çok üst düzeyde müzisyen olduğu görülmüştür.Bulunan şey şudur; erken dönem davranışlarında müziksel başarıyı diğerlerinde ayırt eden sadece bir davranış vardır.Şarkı söylemek.(Karşal, 2004,s.63-27)

Chicago'daki bir anaokulunda yapılan müziksel çalışmada çocukların bazı davranışlara karşı nasıl tutumlar içersinde olduğu gözlenmiş.Bu çalışmada ortaya çıkması istenen amaç; müziğin yaşantıya girmesi ile daha hoş duyguların yaşandığının belirlenmesi, bu sayede ders içi disiplinin sıkımadan gerçekleştirilmesi, baskının ortadan kalkarak yapıcı çalışmaların akılda tutulması diye belirlenmiş.Çalışmaya göre; anaokulunda iki sınıf öğretmeninden bir tanesi , sert bir ifade ile ses tonunu kullanarak oyuncaklarını toparlamalarını ve kapıda sıra olmalarını ister.İkinci sınıf öğretmeni ise çocuklara kendi sözlerinin ve davranışlarının taklit edilmesini isteyerek ritmik bir şekilde hem konuşarak, hem de yaptırarak istediklerini ezgilere dökerek ve vücut dilini kullanarak oyuncaklarını toplayın ve kapının önüne sıralanın der.1. Sınıf hazır değildir çünkü öğretmenleri onlara bağırarak söylemiştir.O güne kadar böyle bir davranışta bulunmayan öğretmenin davranışı karşısında çocuklar şaşırmış belki korkmuş, huzursuz olarak itişip kakışmışlardır.Oysaki 2. sınıf hazırdır, çünkü öğretmen hoş bir sesle ve ritimsel konuşma, şarkı söyleme ve davranışlarla öğrencilerine seslenmiş, çocukları eğlendirmiş ve işlevini yerine getirmiştir.Bu nedenle; müziksel davranışların dolayısıyla ritimsel konuşmanın, şarkı söylemenin öneminin vurgulanması tekrarlanmıştır. .(Campbell,2002,s.148)

4.Çocuk Şarkıları

Şarkı öğretimi; grup veya bireysel olarak şarkı söyleme, tüm çocuklar için bir dizi uyarıcı ve özgürlük verici deneyim sağlar.Her şarkının yapısal niteliği onlara canlılık verir, kelime haznelerini zenginleştirir.Ayrıca iyi bir telaffuz edilmelerine, gözlem, anlama ve anlatma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur.Sosyal ilişkilerin gelişmesini etkiler.Şarkı ve konuşma birbirleriyle çok yakın ilişki içersindedirler.Bu nedenle, okul öncesi dönemde öğretilecek şarkıların sözleri çok basit, sade ve anlaşılabilir nitelikte olmalı,çocuğa faydalı ve öğretici şekilde çok özenle yazılmalıdır.Kelimeler doğal iniş, çıkışlar ve vurgularla karşılaştırılarak müziğe uyarlanması da çok önemlidir.Kelime düzeni ve vurguları bozuk olan şarkı öğretimi, çocukların konuşma yeteneğini zorlaştırır.Buna karşılık doğal iniş-çıkışları vurgulayan bir şarkı yolu ile çocuk çok şey öğrenir. (Ürfioğlu, 1998, s.36)

Çocuk şarkılarının çocukların ilgilerine göre yazılması gerekir.Çocukta heyecan uyandırmayan, ilgisini çekmeyen, monoton, ağır v.b. şarkıları öğrenmenin zevki ve yararı yoktur.Öğretilecek şarkılar daha çok çocuğun beğenisine yönelik, hareketli,eğlendirici nitelikte olmalıdır.

Çocuk şarkıları, okul öncesi eğitimin konularını işleyen ve bu yolla kavramların, objelerin ve konuların daha kolay kavranmasına yardım eden türden olmalıdır.Melodi bakımından orjinal ve kolay konu bakımından ise, çocuğu iyiye güzele yönelten, sosyallaşmasına ve toplumsallaşmasına yardım eden türden olmalıdır.(Akkaş, 1993, s.22)

ÖNERİLER

Okul öncesi eğitiminde müzik eğitiminin önemi ile çok farklı bir yaklaşımla ele alınmalıdır.Çocuğun dil gelişiminin, sosyal gelişiminin, bedensel ve psiko-motor gelişiminin , duygularının gelişiminin müzik yaşantısı içersinde çok farklı boyutlarda farklılık göstereceği aşikardır.Ailenin, okul öncesi eğitim kurumlarındaki eğitimcilerin müziğe yaklaşımları aynı doğrultuda olmalıdır.

Ailenin müziğin dolayısıyla şarkı söylemenin çocuğun yaşantısındaki önemi aileye anlatılmalı ve periyodik olarak ailenin bilinçlenmesi sağlanmalıdır.

Çocuğa aile içersinde, sosyal çevresinde, eğitim kurumlarında dinletilen müzikler onun yaşma hitap edebilen, onun gelişimine katkıda bulunabilen müzikler olmalıdır.Çocuğun, müzik hafızasını , kulak duyumunu, ritmik koordinasyonunu yani bedensel yeteneklerine beceri ve çeviklik kazandırıcı ve geliştirici olmalıdır.

Aileler ve eğitimciler, keşfedici ve meraklı bir yapıya sahip olan çocuğun müzikteki sesleri ayırt edici yapıya sahip olmalarına yardımcı olmalıdır.Örn.Vivaldinin ilkbahar adlı eserinde çocuklar kuş seslerini duyduklarını ifade ederler ve benzetmeler yapabilirler.

Çocukların müzik eğitimine ait bütün ilkeler ve fikirler genel olarak hangi düzeyde olursa olsun, öğrenmenin hangi aşaması olursa olsun ve öğrencinin yaşı ne olursa olsun müzik eğitiminde yer almalıdır.Çalışmaların düzeyine göre yapılan değişiklikler müzik yapmanın veya çalışmanın doğruluğu değil, onu okumayı ve yazmayı içeren stratejilerdir.(Vılar,2002,s.254)

Okul öncesi kurumlarda müzik eğitimi veren kişilerin iyi bir müzik bilgisinin olması, tiyatral yeteneğinin olması, öğreticilik yanının gelişmiş olması, çocuklarla güzel ilişkiler kurabilen ve onların psikolojik

yapılarından anlayabilen, okul öncesi eğitimindeki ses yapısı hakkında geniş bir donanımına sahip olması gerekmektedir

Okul öncesi çocuğu için yaşına uygun şarkılar yazılmalıdır.Çünkü; şarkı söylemeyi seven çocuk belki konuşurken ifadesini doğru kullanamaz ama şarkı söylerken söz dağarcığını geliştirir.Çevresindeki kişiler çoğunlukla onunla çocuk dilinde konuştuğu için o dinlerken ve söylerken, doğru ve anlaşılır bir ifade kullanmaya çalışır.Akıcı ve becerikli bir dil becerisi kazanır.

Müzik dinlerken kulak duyumunu geliştiren çocuk, şarkı söylerken bedensel ve psiko motor davranışlarını fazlasıyla geliştirir.Öncelikle farkında olmadan nefesini nasıl kullanabileceğini öğrenir.Nefes alıp-verme denetimini geliştirir, şarkı söylerken bedeni ile ritm tutabilir, dans edebilir.Bu nedenle çocuklar şarkı söyleyip dans ederken “bu çocuğun mesleği şimdiden belli” diyerek geleceğimize bazen de kızacağımıza, onunla onun müzik kalitesini geliştirecek eserlerde beraber oyun oynamalı beraber dans edilmelidir.

Okul öncesini içeren dönemde; ailenin ve eğitim kurumlarının haricinde çok önemli bir eğitim aracı olan TV programlarında çocuklara şarkılar öğretebilecek, onlarında oturdukları yerden katılımlarını sağlayabilecek, oyun-şarkı ile ilgili programlar hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

AKKAŞ, Salih, “Okul Öncesi Eğitimde Müzik”, Ankara, 1993.

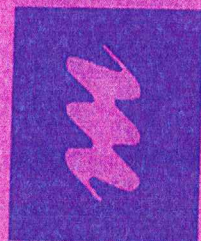
CAMPBELL, Don, “The Mozart Effect for Children”, Harper Collins Publishers, New York, 2002

CORTEZ, Carlos Miro, “Müzik Eğitimi Tarihsel Metodlarının 21. Yüzyılda Geçerliliği”, Uluslararası “Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi , Ankara, 2002.

KARŞAL, Ece, “Okul öncesi dönemi çocuklarda müzik yeteneği ve matematik yeteneği ilişkisi ve müzik eğitiminin matematik performansı üzerine etkileri”, Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul, 2004.

ÜRFİOĞLU, Ayşe, “Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Müziğin Gelişimi ve eğitimi” Ya-pa yayınları, İstanbul, 1998.

VILAR, Catarina, “Portekiz’de Müzik Eğitimi ve Eğitim Sistemi:Müzik Eğitimine bazı fikirler ve Katkılar”, Uluslararası “Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi , Ankara, 2002.

KATILIM BELGESİ

Sayın...
Tulin MALKOÇ

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından Ya-pa ve Kültür Okulları işbirliği ile
30 Haziran / 3 Temmuz 2004 tarihleri arasında gerçekleştirilen
I. ULUSLARARASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KONGRESİ'ne
poster bildiri ile katılmış olduğunuzdan dolayı teşekkür eder, başarılar dileriz.

Prof. Dr. Ayla OKTAY
İlköğretim Bölüm Başkanı
Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Başkanı

KONGRESİ

Prof. Dr. Sema Sevinç ERGEZEN
Dekan